

Sygn. akt I Ca 274/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Nowaczyński /spr./

Sędziowie: SO Aleksandra Ratkowska

SR del. do SO Joanna Dąbrowska - Żegalska

Protokolant: st. sekr. sąd. Danuta Gołębowska

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2013 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa B. P.

przeciwko W. K.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Elblągu

z dnia 9 sierpnia 2013 r., sygn. akt IX C 556/13

1. zmienia zaskarżony wyrok :

a/ w części oddalającej powództwo (pkt I) i pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy – wyrok Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 19 stycznia 1993r. w sprawie (...) zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem tego Sądu z dnia 14 kwietnia 1993r. – w części zasądzającej ustawowe odsetki za okres od 20 stycznia 1993r. do 30 stycznia 2010 r. ;

b/ w części rozstrzygającej o kosztach procesu (pkt II) i znosi wzajemnie między stronami koszty procesu;

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu za drugą instancję.

Sygn. akt I Ca 274/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 09 sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Elblągu w sprawie sygn. akt. IX C 556/13 z powództwa B. P. przeciwko W. K. o pozbawianie tytułu wykonawczego wykonalności oddalił powództwo (punkt I) oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 240,71 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt II).

W uzasadnieniu wskazał, iż powódka domagała się pozbawienia wykonalności w całości tytułu wykonawczego w postaci wyroku zaocznego wydanego przez Sąd Rejonowy w Elblągu w dniu 19 stycznia 1993 roku, sygn. akt V GC (...), podając, iż roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu jest przedawnione, gdyż od dnia jego uprawomocnienia do czasu wszczęcia egzekucji upłynął okres blisko dwudziestu lat. Pozwana domagała się oddalenia powództwa w całości podnosząc, iż bieg terminu przedawnienia w przedmiotowej sprawie był kilkakrotnie przerywany wszczynanymi postępowaniami egzekucyjnymi, w związku z czym nie można mówić o przedawnieniu roszczeń.

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż wyrokiem zaocznym z dnia 19 stycznia 1993 r., wydanym przez Sąd Rejonowy w Elblągu (sygn. akt V GC (...)), zasądzone od powódki na rzecz pozwanej kwotę 875,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami, a także orzeczono o kosztach procesu. W dniu 14 kwietnia 1993 r. wyrok zaoczny został zaopatrzony przez Sąd Rejonowy w Elblągu w klauzulę wykonalności i wydany pozwanej zgodnie z jej wnioskiem. Następnie pozwana skierowała do Komornika Sądowego Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Elblągu wniosek o wszczęcie egzekucji, przedkładając tytuł wykonawczy w postaci wyżej wskazanego wyroku zaocznego. Postanowieniem z dnia 21 listopada 1994r. Komornik Sądowy Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Elblągu umorzył postępowanie egzekucyjne i ustalił koszty egzekucyjne na kwotę 2.000.000 zł (starych). Pismem z dnia 9 marca 2001 r. pozwana ponownie wniosła o wszczęcie egzekucji. Natomiast Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Elblągu Rewiru IV postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2003 r. umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Następnie pismem z dnia 31 stycznia 2013 r. pozwana ponownie wniosła o wszczęcie egzekucji. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowy w Elblągu S. M.zawiadomił o wszczęciu egzekucji powódkę.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż kluczowych dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy ustaleń dokonał na podstawie dokumentów zebranych w aktach niniejszej sprawy oraz na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy egzekucyjnej prowadzonej przez Komornika Sądowego S. M.przy Sądzie Rejonowym w Elblągu. Odnosząc się do unormowania wynikającego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. podkreślił Sąd pierwszej instancji, że dłużnik może w drodze procesu żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Odnosząc się do zarzutu powódki co do przedawnienia roszczeń stwierdzonych tytułem wykonawczym, tj. wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 19 stycznia 1993 r., sygn. V GC (...) Sąd pierwszej instancji skonstatował, że nie zasługiwał on na podzielenie. W tym kontekście powołana została norma art. 125 § 1 k.c., w myśl której roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jednocześnie ustalone okoliczności stanu faktycznego uzasadniały konstatację, iż doszło do przerwania biegu przedawnienia wskutek inicjowanych przez pozwaną postępowań egzekucyjnych. Zgodnie z przepisem art. 124 § 1 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo, natomiast zgodnie z przepisem § 2 cytowanego artykułu w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż w niniejszej sprawie bieg terminu przedawnienia został przerwany poprzez złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji, a zatem termin przedawnienia zaczął biec po uprawomocnieniu się postanowienia Komornika Sądowego Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Elblągu o umorzeniu postępowania z dnia 21 listopada 1994 r. Tym samym w dniu złożenia kolejnego wniosku o wszczęcie egzekucji, tj. w dniu 09 marca 2001 r. roszczenie nie uległo przedawnieniu, ponieważ nie upłynął okres dziesięciu lat od daty uprawomocnienia się postanowienia Komornika Sądowego, o którym mowa powyżej. Następnie termin przedawnienia zaczął biec po uprawomocnieniu postanowienia Komornika Sądowego Rewiru IV przy Sądzie Rejonowym w Elblągu o umorzeniu postępowania z dnia 23 kwietnia 2003 r. i w dniu złożenia kolejnego wniosku o wszczęcie egzekucji, tj. w dniu 31 stycznia 2013 r. roszczenie również nie uległo przedawnieniu. Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd pierwszej instancji doszedł do wniosku, iż podniesiony przez powódkę zarzut przedawnienia nie był skuteczny, co skutkowało oddaleniem powództwa w całości na podstawie art. 840 § 1

pkt 1 i 2 k.p.c. a contrario. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., mając na uwadze zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy, zaś na zasądzoną z tego tytułu kwotę składały się koszty dojazdu pozwanej do Sądu pierwszej instancji własnym środkiem transportu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka B. P. zaskarżając go w części, tj. co do oddalenia powództwa dotyczącego świadczenia okresowego w postaci odsetek ustawowych zasądzonych wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 19 stycznia 1993 r. W kwestii obrazy prawa materialnego powódka wskazała na art. 125 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie przez Sąd pierwszej instancji w odniesieniu do należności ubocznych stwierdzonych wyrokiem z dnia 19 stycznia 1993 r. i pominięciu okoliczności, iż odsetki ustawowe przedawniają się z okresem trzyletnim. Jako obrazę przepisów prawa procesowego skarżąca wskazała na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c., czego przejawem była błędna ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego skutkująca dowolną konstatacją, iż część roszczenia co do należności odsetkowych nie uległa przedawnieniu.

Powódka domagała się zmiany tego wyroku poprzez uwzględnienie zarzutu przedawnienia odsetek ustawowych „starszych niż trzyletnie” i pozbawienia w tym zakresie wykonalności wskazywanego tytułu wykonawczego. Jednocześnie postulowała o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania za obie instancje według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu powódka zaznaczyła, iż Sąd pierwszej instancji doszedł do słusznej konstatacji, że w kontekście należności głównej stwierdzonej wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 19 stycznia 1993 r. zarzut przedawnienia nie mógł okazać się skuteczny. Niemniej jednak skarżąca podkreśliła, że w odniesieniu do należności ubocznej w postaci odsetek ustawowych stwierdzonych tym wyrokiem zastosowanie powinien znaleźć przepis art. 125 zdanie drugie kodeksu cywilnego, przewidujący trzyletni termin przedawnienia roszczeń o tym charakterze. Pominięcie przez Sąd pierwszej instancji odmiennego reżimu dla przedawnienia roszczeń okresowych skutkowało musiło korektą skarżonego orzeczenia.

Pozwana w odpowiedzi na apelację powódki domagała się jej oddalenia.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powódki zasługiwała na częściowe podzielenie.

Ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji co do okoliczności stanu faktycznego sprawy mające priorytetowe znaczenie dla jej rozstrzygnięcia były słuszne, podobnie jak powoływane przez Sąd a quo w kontekście poczynionych ustaleń normy prawa materialnego, jak i procesowego. Niemniej jednak wskutek zasadnego zarzutu powódki zgłaszanego w kontekście odmiennego rygoru dotyczącego obliczania terminu przedawnienia roszczeń okresowych, przewidzianego w art. 125 § 1 zd. 2 k.c., koniecznym była częściowa zmiana skarżonego orzeczenia w tym zakresie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 125 § 1 k.c. roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu. Podzielić należy zapatrywanie Sądu pierwszej instancji, iż w odniesieniu do należności głównej stwierdzonej wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 19 stycznia 1993 r., sygn. V GC 2301/92 zastosowanie znajdował dziesięcioletni termin przedawnienia roszczeń. Z uwagi na okoliczność, iż bieg tego terminu przedawniania był skutecznie przerywany przez pozwaną na skutek inicjowania kolejnych postępowań egzekucyjnych (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), po których zakończeniu przedawnienie biegło na nowo (art. 124 § 1 k.c.), Sąd pierwszej instancji nie miał podstaw dla podzielenia zarzutu przedawnienia podnoszonego przez powódkę co do należności głównej. Niemniej konstatacja Sądu Rejonowego w Elblągu, iż analogiczny termin przedawnienia znajdował zastosowanie do należności okresowych stwierdzonych tym tytułem wykonawczym, była błędna. Jak już zostało wskazane wyżej, zgodnie z treścią art. 125 § 1 zdanie

drugie k.c. jeżeli stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądowym roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu. Termin trzyletni przedawniania przewidziany w art. 125 § 1 zdanie drugie kodeksu cywilnego znajduje zastosowanie tylko do roszczeń o przyszłe świadczenia okresowe, nie zaś do roszczeń o świadczenia okresowe, wymagalne w toku postępowania (por. Kodeks cywilny. Komentarz, komentarz do art. 125, Adam Jedliński, System Informacji Prawnej Lex Omega 2013). Niewątpliwie odsetki ustawowe zasądzone wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 19 stycznia 1993 r. są świadczeniem okresowym wymagalnym w przyszłości.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż pozwana ostatni wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego złożyła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Elblągu S. M. w dniu 31 stycznia 2013 r. Zatem zgodnie z treścią art. 125 § 1 zd. 2 k.c. w niniejszej sprawie okres trzyletni za jaki pozwanej odsetki ustawowe przysługują rozpoczął swój bieg z dniem 31 stycznia 2010 r. Innymi słowy roszczenie o odsetki ustawowe zasądzone od należności głównej wynikającej z wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia 19 stycznia 1993 r. uległy przedawnieniu co do okresu od dnia 20 stycznia 1993 r. do dnia 30 stycznia 2010 r. Tym samym nie uległa przedawnieniu należność główna wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi począwszy od dnia 31 stycznia 2010 r.

Podzielenie tego zarzutu powódki podnoszonego w apelacji skutkowało koniecznością zmiany – na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. – zaskarżonego orzeczenia w jego punkcie pierwszym oddalającym powództwo i pozbawieniem wskazywanego tytułu wykonawczego wykonalności w części zasądzającej odsetki ustawowe za okres od dnia 20 stycznia 1993 r. do dnia 30 stycznia 2010 r. Konsekwencją powyższego była również konstatacja Sądu odwoławczego odnośnie istnienia przesłanek do zastosowania przepisu art. 100 k.p.c. w kontekście zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję. W ocenie Sądu Okręgowego w Elblągu żądania każdej ze stron postępowania zostały uwzględnione w części, co uzasadniało wzajemne zniesienie kosztów postępowania pomiędzy nimi w odniesieniu do postępowania pierwszoinstancyjnego.

W pozostałym zakresie apelacja powódki – co do odsetek wymagalnych w toku postępowania – jako bezzasadna nie zasługiwała na podzielenie, co skutkowało jej oddaleniem na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.